

til private Baner, ligger Forslag om 48 Mil Baner i Nalborg Amt og 20 Mil i Holftebro—Veile Amt. Jeg behøver formodentlig ikke at nævne flere. Det er Duster om 68 Mil, der ere fremkomne, efter at denne Samtale har fundet Sted nede i Folkethinget mellem den høitærede Minister og Folkethinget. Det forekommer mig at tyde paa, at man vel maa overveie, hvorvidt dette System nu er saa heldigt, og hvorvidt man skal gaa tilbage dertil. For mit personlige Vedkommende skal jeg strax sige, at jeg tror ikke, det er heldigt. Hvorledes fremkomme disse Duster om Jernbaneanlæg i saadanne Egne? De fremkomme derved, at enkelte Forretningsdrivende i Byerne se deres Fordel ved enten at tage Oplandet fra en anden By, som det paastaas, at her vil ske — det skal jeg lade ligge — eller i at trække saa mange Mennesker som muligt til Byen. Saa drage de ud og meddele Prospektus om de Fordele, der skulle naas, og saaledes er det ogsaa sket ved dette foreliggende Forslag. I sin Adresse, som er kommet mig i Hænde fra et Sogn, der har tegnet endog et meget stort Bidrag, udtaltes det udtrykkeligt, at Bidraget kun blev tegnet i Haab om Sukkerfabrikkers Anlæg i Egnen, og i Forventning om de Goder, som der fra Byernes Side blev fortalt at man vilde faae af et saadant Anlæg. Men efter at Egnen havde set disse Forventninger fuldstændig gaa i Vhjet, beder man nu kun om at lade være at vedtage denne Bane, da det vilde være en fuldstændig Ruin for dette Sogn. Jeg siger, at Begivenhederne, saaledes som de synes at udvikle sig, ikke friste stærkt til at komme ind paa dette Princip.

Men der er desuden en anden Betragtning, som jeg ikke skal undlade at gjøre gjældende. Vi høre idelig og idelig her og andet Steds Tale om, at Kommunerne ikke kunne præstere de Udgifter, som der allerede Lovmæssig paahvile dem. Hvorledes vil nu Tilstanden blive, naar der trindt omkring væltes bethydelige Jernbaneudgifter over paa Kommunen; thi Ingen vil dog paastaa, at man velskikkelig saar en saa stor Indtægt af den Slags Baner, at Skatteevnen i selve Kommunen velskikkelig derved stiger. Det er umuligt at paastaa det. Om den nogenstinde vil stige, kan være tvivlsomt, men at den ikke strax vil stige, kan man være sikker paa. Paa de store Hovedrouten, ved Berdensforbindelserne, stige Eiendommernes Pris velskikkelig; thi der stige Borerne, man har at sælge, velskikkelig i Værdi, idet de bringes i Forbindelse med Berdensmarkedet. Men naar man har 3 Mil til Byen, og har Hest og Vogn, som man kan kjøre med, saar

man virkelig ikke mere i Kommen, fordi der kommer en Jernbane, tværtimod mange Steder meget mindre. Thi der er foruden den direkte Udgift for Kommunerne Kasse med Jernbaneanlægene forbunden en hel Masse andre Udgifter. Folk vænnes til paa Landet at staa med Pengepungen i Haanden og lade deres Heste staa i Stalden; men jeg tror ikke, at Hestene tjene Penge i Stalden saadan i Almindelighed. — Naar dette System blev anvendt for Nalborg Amt — og jeg vil holde mig til dette Amt —, vil det engang i Tiden føre til, at der vil komme stærkere og stærkere Krav til Statskassen om at overtage visse Dele af Kommunerne Udgifter, eller der vil komme et bestemt Krav til Statskassen om at overtage Driften af disse Baner; en Drift, som paa ingen mulig Maade i 9 à 10 Tilfælde vil kunne betales af de Indtægter, som Banerne faae. Statskassen vil da staa overfor det Dilemma enten at overtage en urentabel Drift, som tilmed i Virkeligheden ikke gavner de Statsborgere videre, som have direkte Forbindelse med Banerne, eller brække Skinnerne op. Det Sidste er omtalt af et æret Medlem her i Salen, men jeg tror ikke, at det passer paa danske Forhold, at man kan vente en saa energisk Beslutning som den at bryde Skinnerne op, naar det viser sig, at en Bane ikke svarer til sin Hensigt. Jeg siger altsaa, at jeg af flere forskellige Grunde har mine Tvivl overfor denne Bestemmelse, og jeg er i Dieblirket ikke enig med den ærede Minister i, at man vil naae, hvad han vil, nemlig at sætte Bom for Jernbanedustrene, hvorimod jeg tror, at man udvider Markedet for Duster i saa Henseende. I midlertid er det ikke min Hensigt at lægge dette Jernbaneforslag uovervindelige Hindringer i Veien, paa ingen Maade, jeg vil kun have det Nye undersøgt, om der virkelig er saa gode Grunde til at forandre Systemet, at man kan være med til at fremme det til en Lovgivningsakt, fra en Samtale.

Naar jeg nu vender mig til selvelinien, som ikke i og for sig har stor Interesse for mig, er der dog en Ting, som jeg ikke ret kan fatte: Hvorfor i al Verden skal denne Bane have den samme Banevidde som Statsbanerne? Vi have nylig anlagt en Bane op til Skagen; den skal kjøre med Jern, den skal kjøre med Kul, og der skal omlades — er det da saa umuligt for Beboerne i Tørring—Horsens Egnen at maatte faae deres Varer omlade, naar de komme ind til Horsens? Forskiellen i Udgiften i saa Henseende dreier sig om mellem 100,000 à 150,000 Kr. pr. Banemil, og det var da en